

Lindroos & Soininen (toim.): *Politiikan nykyteoreetikkoja*. Gaudeamus. Helsinki 2008.

Gaudeamus on julkaissut ensimmäisen politiikan teoreetikkoja käsittelevän kokoelmateoksen lähes kahteenkymmeneen vuoteen. Teos on enemmän kuin tarpeellinen ja tulee viimein paikkaamaan politiikan nykyteoreetikoihin liittyvää suomenkielistä oppikirjavajetta.

Teos on jaettu kolmeen osaan: *Politiikka & historian tutkimus*, *Politiikka, filosofia & psykologia* sekä *Politiikka & oikeusteoria*. Yhteensä 14 teoreetikon esitellyssä teos on kattava ja sen toimituksellinen linjaus on perusteltu: tarkoituksena on ollut tuottaa kirja, jossa esitellään millaisia politiikan nykyteoreetikkoja suomalaiset poliitikin tutkijat työssään käyttävät.

Nähdäkseni tämä perustelu on järjellä esiteltäessä sellaisia nykyteoreetikkoja, joiden tuotannosta on jo valmiiksi saatavilla runsaasti kansainvälisiä esittelytekstejä ja kommentaareja. Opiskelijoille on tärkeää tutustua nimenomaan suomalaisiin tulkintoihin keskeisistä politiikan ajattelijoista ja ymmärtää näin paremmin niitä näkökulmia, joita suomalaiset tutkijat, opettajat ja professorit teksteissään ja opetuksessaan käyttävät.

Toisaalta tämä asetelma johtaa myös muutamiiin periaatteellisiin ongelmiin. Kirja perustuu vuonna 2005–6 Jyväskylän yliopistossa pidettyyn politiikan nykyteoreetikkoja käsittelevään luentosarjaan. Jyväskylä -keskeisyys vaikuttaa kirjan rakenteeseen ja sisältöön siten, että monet maassamme käytetyt teoreettiset työkalut eivät välttämättä ole kirjassa täysipainoisesti edustettuina. Erityisesti ”empiirisemmän” politiikan tutkimuksen, liittyy se sitten vaalitutkimukseen, poliittisiin instituutioihin, poliittiseen historiaan tai poliittisiin liikkeisiin ja ilmiöihin, käyttämä teoreettinen apparaatti ei tule teoksessa välttämättä riittävästi ilmaistua. Siitä, millainen tällainen kirja olisi, ei kuitenkaan tässä yhteydessä tarvitse keskustella. Riittää kun mainitaan, että politiikan tutkimuksessa käytetty teoria-apparaatti on Suomessakin huomattavasti laajempi kuin nyt käsillä oleva teos antaa ymmärtää.

Kirja keskittyykin osittain niin sanottuihin ”suuriin nimiin”, eräänlaisiin yhteiskuntatieteiden yleisteorioihin, joita käytetään ainakin politiikan tutkimuksessa, sosiologiassa, filosofiassa, naistutkimuksessa ja niin edelleen. Näin voidaan ainakin sanoa sellaisista nimistä – ”klassikoista” – kuten Michel Foucault, Pierre Rosanvallon, Judith Butler, Louis Althusser, Erich Fromm ja John Rawls. Poliitiikan opiskelijoiden on tärkeää tuntea nämä suuret nimet edes jollain tasolla, vaikkakin esimerkiksi Erich Fromm ei ole tällä

hetkellä politiikan tutkimuksen teoreettisessa keskiössä. Frankfurtin koulukunnasta olisi ollut erityisen tärkeää saada mukaan Jürgen Habermasia käsittelevä teksti. Habermas kun on kansainvälisessä politiikan teoriassa ja tutkimuksessa vähintään yhtä tärkeä henkilö kuin John Rawls, jonka esittely suomalaiselle yleisölle tapahtuu viimeinkin.

Nykyisen politiikan tutkimuksen kannalta katsottuna teoksen suurissa nimissä on tiettyä sattumanvaraisuutta, kuten Frommin tapaus osoittaa. Monet sellaiset mannermaiset poliittiset ajattelijat kuin Giorgio Agamben, Antonio Negri, Guy Debord sekä Gilles Deleuze olisivat tarvinneet esittelensä teokseen siinä missä edellä mainitutkin. Nyt esimerkiksi Emilia Palosen Laclau ja Mouffea käsittelevässä artikkelissa esitetty kuva Michael Hardtin ja Antonio Negrin teoriasta jää auttamattoman heppoiseksi. Ja jos ”puute-listaa” jatketaan, angloamerikkalaisesta politiikan teoriasta mukaan olisi voinut nostaa ainakin sellaiset nimet kuin Robert Nozick, Philip Pettit, Will Kymlicka ja muita monikulttuurisuuden ongelmia tarkastelleita kirjoittajia, kuten Charles Taylor. Feministisiä politiikan teoreetikkoja olisi voinut olla mukana muitakin kuin Judith Butler, kuten vaikkapa Nancy Fraser, Carole Pateman ja Seyla Benhabib. Jo tästä pienestä ja subjektiivisesta nimien pudottelusta käy ilmi, että politiikan nykyteoreetikkojen kenttä on laaja ja monipuolinen. Kaikkia heistä ei varmasti ole mahdollista esitellä suomeksi, mutta toisaalta tehtävää riittää tällä saralla tulevaisuudessa.

Kirjan toisen nimilistan muodostavat ehkä jollain tapaa tiukemmin politiikkaan ja politiikan tutkimukseen liittyvät teoreetikot. Mukana ovat Frank Ankersmith, Quentin Skinner, Hayden White, Ernesto Laclau, Chantal Mouffe, Barry Buzan, David Held, Michael Oakeshott ja Joseph Raz. Näistä monet voitaisiin aivan yhtä hyvin sijoittaa aikaisempaan listaan, mutta vaikka useat heistä ovat laajasti luettuja, ei heidän teoriansa sovellusala ole ehkä kuitenkaan niin laaja kuin ”yleisteorioilla”. Monet heistä ovat myös enemmän filosofisesti tai historiallisesti painottuneita. Tällekin nimilistalle voitaisiin esittää ”puutteita”, kuten vaikkapa Reinhart Koselleckin tuotantoa koskevan esittelyn puuttuminen. Mukana olisivat voineet olla myös sellaiset nimet kuin Hans Morgenthau, Martha Nussbaum sekä esimerkiksi Etienne Balibar tai Charles Yves Zarka. Erityisenä puutteena voidaan pitää talouteen liittyvän politiikan tutkimuksen teoretisoinnin puuttumista. Esimerkiksi Albert O. Hirschmanin esittely olisi voinut olla mielenkiintoinen ja hyödyllinen.

Kun tällaisen kirjan kritiikkiin liittyvä miltei pakollinen ”puutteellisuus” on todettu, voidaan samaan

hengenvetoon kuitenkin korostaa sitä, kuinka monipuolinen ja hyödyllinen käsillä oleva teos on. Kyse ei ole ainoastaan perustutkinto-opiskelijoille tärkeästä kirjasta, vaan väittäisin, että myös monelle politiikan tutkijalle kyseinen teos on hyödyllinen. Kirjasta löytyy nimittäin varsin erinomaisia artikkeleita, kuten esimerkiksi Quentin Skinneriä, Barry Buzania, David Heldiä ja Judith Butleria käsittelevät tekstit. Monista teksteistä on havaittavissa sellainen syvä perehtyneisyys teoreetikkoon ja aihealueiden laajempaan keskusteluun, joka ei voi olla innostamatta lukijaa.

Toisaalta joitakin tekstejä vaivaa hienoinen kiire ja malttamattomuus vääntää rautalangasta perusasioita, joita lukija odottaa saavansa tietää. Myös toimituksellisessa linjassa on puutteita ja siinä näkyy nykytuotannolle ominainen kiire. Varsinaisesti kyse ei ole kirjan toimittajien ongelmasta, vaan pikemminkin kustannustoimittamisen hätäisyydestä, joka näkyy mm. sanojen puuttumisena, kirjoitusvirheinä sekä ennen kaikkea yhtenäisten käytäntöjen puuttumisena tyografisissa käytänteissä.

Kaiken kaikkiaan kirjan toimittajat eivät ole olleet siis helpon tehtävän edessä. Paine kirjan aikaan saamiseksi on ollut suuri, sillä tällainen nykyteoreetikkoja käsittelevä kirja on Suomesta puuttunut. Kirja ei varsinaisesti korvaa Jukka Kanervan toimittamaa *Politiikan teorian moderneja klassikoita*, vaan pikemminkin täydentää sitä. Ja kuten edellä olen esittänyt, politiikan teorian nykyinen laajuus on kansainvälisesti niin huomattava, että tärkeimpienkin kattavaan esittelyyn tarvittaisiin ainakin kolme vastaavan kokoista teosta.

Kuitenkin haastavimpana ja mielenkiintoisempana probleemana näyttäytyt itse politiikan teorian käsite. Sen problematisointiin olisi kenties tarvittu oma erillinen artikkelinsa, mutta toisaalta liian jyrkkä linjanveto tällaisessa kirjassa ei varmasti ole paikallaan. Joka tapauksessa, nyt ajatus politiikan teoriasta on hyvin monipuolinen. Joissakin artikkeleissa liikkeelle lähdetään selvästikin perinteisille sosiaalitieteille ja toisaalta historiatieteille tyypillisestä deskriptiivisestä olettamuksesta, mutta monissa on mukana myös vah-

va normatiivinen lataus. Harva kirjoittaja kuitenkaan eksplisiittisesti korostaa itse politiikan teorian poliittista aspektia, eräänlaista ”kolmatta ulottuvuutta”, vaikka tämä näkökulma on useissa teksteissä läsnä.

Tällainen osaltaan skinneriläinen, mutta toisaalta myös foucault’lainen sekä monien muiden nykyteoreetikkojen esittämä näkökulma jäsentää politiikan teoriaa poliittista kamppailua koskevana teoretisointina, jonka tarkoituksena on johtaa poliittista kamppailua ja pyrkiä tuottamaan sellaista analyysyä, jonka avulla tietty poliittinen suuntaus tai projekti kykenee pääsemään hegemoniseen asemaan tai voittoon. Tällainen näkemys politiikan teoriasta vähentää myös sanaan ”teoria” liittyvää universaalisuutta ja ajattomuutta ja korostaa poliittisen toiminnan merkitystä myös teorian ja ajattelutapojen kentällä. Lopulta lähes kaikki politiikan teorian klassikot ovat syntyneet prosessissa, jossa teorian kirjoittaminen on ollut oleellinen osa laajempaa poliittista kamppailua. Juuri tämä tekee poliittisesta teoriasta mielenkiintoista ja erottaa sen mm. filosofiasta, sosiologiasta ja historiasta.

Politiikan teoria ei ole (ainoastaan) hyväntahtoista selvitystyötä, vaan se on väline tai ase, jolla pyritään poliittisiin tavoitteisiin. Vaikka osa kirjoittajista kritisoikin ansiokkaasti käsittelemään teoreetikkoja (seikka jota olisi voinut odottaa kaikilta teksteiltä), olisi teksteissä voinut korostaa enemmän aikakautemme poliittista kontekstia sekä teoreetikkojen omia poliittisia kytköksiä. Poliitiikkaan ja sen teoriaan liittyvää agonismia ja antagonismia, sekä eritasoista dissensusta olisi voinut ilmaista enemmänkin.

Kaiken kaikkiaan Lindroosin ja Soinsen *Politiikan nykyteoreetikkoja* on tärkeä ja odotettu teos suomalaisessa politiikan tutkimuksessa. On toivottavaa, että se herättää yhä lisää mielenkiintoa politiikan teoriaa kohtaan ja luo huomiota sen ehdottomasti yhä tärkeämpään rooliin nykypäivän erittäin monitasoisten poliittisten ilmiöiden analyysissä.

MIKKO JAKONEN